

Szabadszemes jelenségek

2001 szabadszemes jelenségei

Szabadszemes napfoltok

2001-ben hét észlelő összesen 551 szabadszemes napfolt-megfigyelést végzett, ami 328 db pozitív, és 223 negatív észlelést jelent. A legtöbb észlelés – 208 db – Busa Sándortól érkezett. Egyénekre bontva, havi felbontásban ez a következőképpen néz ki:

Havi bontás	Busa Sándor	Erdei József	Kovács Károly	Maros Szabolcs	Rezsabek Nándor	Keszthelyi Sándor	Keszthelyiné S. Márta
Jan.	12(6/6)	3(3/0)	–	–	–	6(4/2)	12(10/2)
Febr.	15(2/13)	–	–	–	–	10 (2/8)	20(10/10)
Márc.	20(4/16)	–	–	–	–	12(5/7)	19(8/11)
Ápr.	19(13/6)	–	1(1/0)	–	2(1/1)	13(10/3)	18(13/5)
Máj.	25(8/17)	–	2(2/0)	–	1(0/1)	16(9/7)	13(5/8)
Jún.	15(4/11)	–	–	–	2(0/2)	9(5/4)	6(4/2)
Júl.	18(2/16)	–	–	–	–	9(0/9)	9(0/9)
Aug.	26(11/15)	–	2(1/1)	–	–	13(11/2)	12(11/1)
Szept.	12(12/0)	–	1(1/0)	–	–	16(15/1)	16(16/0)
Okt.	20(13/7)	1(1/0)	2(1/1)	5(2/3)	1(1/0)	17(12/5)	22(19/3)
Nov	14(12/2)	7(7/0)	–	1(0/1)	–	8(6/2)	11(9/2)
Dec.	12(11/1)	1(1/0)	–	1(1/0)	–	9(9/0)	14(14/0)
Össz.:	208	12	8	7	6	138	172

Világító felhő

Egyetlen megfigyelés érkezett ebben a témában. Puskás Ferencnek december 1-jén volt szerencséje látni ezt a szép jelenséget.

2001.12.01. „15:45 UT-kor vettem észre egy felhősáv tetején. A sarkcsillagtól 10°-kal lejjebb, és 5°-kal keletre „állt”... Elég feltűnő látvány volt a szürkületben. 2° magas, 0,5 széles oszlop volt. Színe fakófehér. 15:58 UT körül szétkenődött, emiatt már nem látzott tovább.” (Puskás Ferenc, Szarvas)

Együttállás

A Hold és a Jupiter január 6-ai 3°-os együttállását Ravasz Bálint és Rezsabek Nándor is megfigyelte. Majd január 9-én Rezsabek Nándor a Hold–Wasat szoros párosát így írja le: „Nyugodtság 4–5, átlátszóság 3, budapesti viszonylatban kiváló légkör...A holdfo-

gyatkozás teremt alkalmat arra, hogy a két objektum (Hold, δ Geminorium) 1° -nál is közelebbi együttállása látható legyen."

A február 2-ai Hold-Jupiter-Szturnusz által formált egyenlőszárú háromszöghöz hasonló alakzatot Rezsabek Nándor Budapestről észlelte. A három égitest 4° körüli távolságban helyezkedett el egymástól. A március 2-ára eső Hold-Jupiter 3° - 4° -os együttállását szintén Ravasz Bálint és Rezsabek Nándor figyelte meg. Áprilisban két észlelés is készült. Az elsőt Ravasz Bálint készítette az elsejei Jupiter-Aldebaran 5° -os közelségről. A másodikat, a 14-ei Mars-Jupiter-Szturnusz hármását Erdei József Bogyszlórlól figyelte meg. Íme az esemény leírása: „A nyugati horizontot figyeltem, a bolygókat kerestem. A ritkuló felhőzeten keresztül először a Jupitert vettem észre, kb. 3° -ra lehetett a horizonttól, majd néhány másodperc múlva előűnt a Szturnusz és a Mars is. A két utóbbi bolygó 3° - 3° -ra volt a Jupitertől. A két bolygó között kb. $1,5^\circ$ lehetett. Pár perc múlva egy nagyobb felhő eltakarta az egészet.”

Június 16-ról 17-re virradó éjjel Rezsabek Nándor a Mars- θ Ophiuchi szoros együttállását kísérte figyelemmel. Július 18-án Ravasz Bálint a Hold-Vénusz-Szturnusz-Aldebaran ritka kvartettjéről készített észlelést, majd e hó 30-án megfigyelte a Hold-Mars $5,5^\circ$ -os közelségét. Szeptember 24-én Rezsabek Nándor a Hold-Mars 4° -os párosáról készített leírást: „Látványos együttállás Földünk „hűséges” kísérijével és a vörös bolygóval. A városi fények ezúttal nem zavaróak (az észlelés Budapesten készült), sőt szép hátteret adnak az égi jelenséghez.”

Szeptember 28-án Rezsabek Nándor a Mars- σ Sagittari- ϕ Sagittari szoros, mindössze 1° -os közelségét, majd október 23-án a Hold-Mars 2° -os kettősét észlelte. November 3-án azt a jelenséget követte figyelemmel, ahogy a Hold-Szturnusz-fedés előtt a két égitest szoros együttállást formál. 21-én Ravasz Bálint azt a jelenséget követte figyelemmel, ahogy a Hold déli irányban $1,5^\circ$ -ra megközelíti a Marsot.

Holdhaló

Erről az észlelési területről egyetlen megfigyelést kaptunk, amit Ravasz Bálint augusztus 13-án hajtott végre, amikor is egy 22° -os holdhaló jelenséget látott. A Hold 57° -kal a keleti horizont felett helyezkedett el.

Holdkráter

Rezsabek Nándortól két holdkráter-észlelés érkezett, mindkettő Hartán készült.

2001.11.02. „A jobb megfigyelhetőség kedvéért világos égen próbálkoztam... Telehold után egy nappal jól látszódtak a különböző intenzitású tengerek, illetve feltűnő néhány egészen világos, fehér foltként mutatkozó terület. Ezek közül leghangsúlyosabb a Mare Nubium és a Mare Humorum, mely maga a Tycho-kráter, az azt övező sugársávokkal!”

2001.11.04. „A 2001.11.02-i észleléshez hasonló körülmények között (pár nappal telehold után, már világos égen) sikerült megerősíteni az akkor látottakat: a Tycho-kráter – és a sugársávok – egy világos foltként kiválóan azonosítható a Mare Nubiumtól és a Mare Humorumtól délre.”

Folytatás az 51. oldalon!